

Konačno u zbonjoj molitvi petka prije Duhova **glorificatione Christi tui et Sancti Spiritus illuminatione** nije posve adekvatno prevedeno s **uzašašćem Kristovim i darom Duha Svetoga**.

***

Ne mora se svatko složiti sa svim ovim napomenama, ali, uzevši ih u cjelini, svakako traže da se kod konačnog izdanja hrv. prijevoda novog Misala izvrši pomniji pregled. To bi bio posao Liturgijskog Vijeća pri našoj BK na koje tolika druga već dugo čekaju. Njega ne tvore sama tri biskupa Nacionalne liturgijske komisije već bi u nju spadalo više određenih stručnjaka koji bi zajedno s njima uz ostalo pregledavali sve prijevode liturgijskih tekstova i predlagali ih Biskupskoj konferenciji na daljnji postupak.

Na kraju još jedna molba u ime drugih. Morali bismo što prije dobiti odobreni prijevod dvadeset »svećanih blagoslova« za svršetak misnog slavlja na najveće blagdane. »Mise i čitanja Bl. Dj. Marije« donijele su samo jedan na str. 109—110. Jednako tako da se prevede i obred škropljenja vodom prije nedjeljne mise. Još potrebniji su nam odobreni obrasci »Sveopće molitve«, barem onih koje Rimski misal ima na str. 893—903 za razna liturgijska vremena. Na terenu u tom pogledu vlada neopisno i većinom nezakonito šarenilo. Tko je za nj odgovoran?

M. Kirigin OSB

DOKTRINALNA KOMISIJA B. KONFERENCIJE JUGOSLAVIJE I »HUMANAE VITAE«

Zamoljeni smo od splitskog nadbiskupa dr Frane Franića, da objavimo ovaj članak.

Uredništvo

»Zagreb, 17. veljače (AKSA). Danas je u Zagrebu održana 10. sjednica Doktrinalne komisije Biskupske konferencije Jugoslavije pod predsjedanjem ljubljanskoga nadbiskupa dra Jožefa Pogačnika. To je bila prva sjednica novog članstva komisije imenovanoga na prošlogodišnjem jesenskom zasjedanju Biskupijske konferencije Jugoslavije.

Komisija je izabrala za svoga tajnika u slijedećoj mandatnoj periodu Dr Adalberta Rebića, docenta pri katedri Sv. Pisma Staroga Zavjeta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Komisija je raspravljala o tumačenju jednog problema enciklike »*Humanae vitae*«, kako ga je u javnost iznio profesor ljubljanskoga Teološkog fakulteta dr Štefan Steiner. Osim dra Steinera o problemu su referirali dr I. Fuček i dr B. Lekić. Komisija se složila da tumačenje dr Steinera nije u sukobu s enciklikom »*Humanae vitae*«.

Kako je potpisani u tri članka u »Službi Božjoj« dokazivao, da je glavni stav (dozvoljenost kontracepcije) dr Steinera u suprotnosti s enciklikom »*Humanae vitae*«, osjećam se ponukanim da se osvrnem, ne baš toliko na dr. Steinera, koliko na suglasnost Komisije da tumačenje dr Steinera nije u sukobu s enciklikom »*Humanae vitae*«.

Ovdje se ne osvrćem na stavove dr Steinera, jer sam o njima pisao, nego na konstataciju Doktrinalne komisije Biskupske konferencije, a napose na predsjednika dra Pogačnika te članove dra Fučeka i dra Lekića. Ima već 5-6 mjeseci da sam doznao, kako dr Steiner nastoji da bi se opozvala Uputa Biskupske konferencije o regulaciji porođaja i poprimila Uputa francuskoga episkopata koja dozvoljava kontracepciju, ako je bračnim drugovima teško živjeti u uzdržljivosti. Izgleda da je izjava Doktrinalne komisije u Zagrebu upravo početak za taj konačni korak.

Odavna sam znao da dr Pogačnik favorizira mišljenje francuskoga episkopata, koje je u nas prenio dr Steiner. Ali je začudo da poslije Upute Biskupske konferencije o regulaciji porođaja podpredsjednik Biskupske konferencije i dva profesora moralke javno iznose i odobravaju mišljenje dr Steinera kao da nije u sukobu s enciklikom »*Humanae Vitae*«; dok smisao cijele Upute našega episkopata jest obrana »*Humanae vitae*« i neodobravanje bilo kojega tumačenja koje mi riše izjavom francuskoga episkopata.

Zaboravio je nadbiskup i profesori moralke da su i oni obavezni na Uputu našega episkopata i da moraju misliti i naučavati po toj Uputi koja nije nego parafraza »*Humanae vitae*«. Posao je sada našega episkopata da to pitanje raščisti, ako ne želi da se Uputa našega episkopata dokine, a zavede zabluda Francuske deklaracije. *Videant consules!*

Pogledajmo da li je tumačenje dra Steinera u sukobu s naukom »*Humanae vitae*«.

Dr Steiner nema svoga originalnog tumačenja. Njegova je originalnost u tome što je preveo deklaraciju francuskog episkopata na slovenski jezik: »Za rješenje slučaja kakav je naš, prevodi dr Steiner, francuski su biskupi po objavljivanju enciklike u svojoj izjavi dali ovo mišljenje: Kontracepcija nikada ne može biti nešto dobra, ona je vazda neki nered. Ipak kadikada taj nered nije nešto grešno. Može se naime dogoditi da se bračni drugovi nađu u suprotnosti raznih dužnosti. Svatko poznaje duševne stiske koje kadikada muče poštene bračne drugove kada im naravni ciklus ne daje dovoljno sigurne podloge za uređenje porođaja. Ti bračni drugovi znadu da moraju svaki bračni čin ostaviti otvoren za porođaj života. Isto tako su u savjesti uvjereni da moraju izbjeći novi porođaj ili ga odmaknuti za kasnije vrijeme. Ne mogu se služiti s danima plodnosti ili neplodnosti kod žene. S druge strane ti bračni drugovi ne mogu se odreći izraza svoje tjelesne ljubavi, jer bi sigurno bila ugrožena stalnost njihove bračne zajednice«.

U ovome pozivljem se na trajno naučavanje moralike: kada se nalazimo u sukobu dviju dužnosti pa bilo što mi odlučili, zlo se ne možemo izbjeći, tradicionalna mudrost traži da u takvom slučaju pred Bogom ispitamo koja je dužnost veća.

Kako je očevidno francuska deklaracija i dr Steiner pripuštaju savjesti ili živjeti u teškoj uzdržljivosti s pogibeji preljuba i rastave braka.

To je tumačenje dr Steinera. Nauku Crkve o takvim i običnim slučajevima Papa je ovako izrazio: svrha, koliko god plemenita bila (sloga bračnih drugova) nikada ne može opravdati uporabu nemoralnoga sredstva. »*Humanae vitae*« izričito donosi: »Ipak nikada ni iz najtežih razloga nije dopušteno učiniti zlo da bi iz njega proizišlo dobro« (br. 14).

Kako vidimo, Papa ne dozvoljava nikada kontracepciju, a Steiner dozvoljava kadgod je bračnim drugovima teško živjeti u uzdržljivosti. U skladu po mišljenju Steinera Papu će poslušati oko 5%, a Steinera sigurno 95% bračnih drugova.

Prigovorit će novi moralisti: Uza svu Papinu zabranu u životnoj praksi kontracepcija se općenito širi. Odgovor: Mogu ljudi da griješe, kao što psuju, kao što se opijaju jer su slobodni. I podaju se brutalnosti, ali im Papa neće nikada to odobriti i reći da je dobro, što je u sebi zlo. Ostat će Papa, reći će novatori, sam, kao što je Isus ostao sam u Getšemaniu i poslije govora u Kafarnaumu nakon obećanja Euharistije. Ali Isus je Bog, i izveo je svoj cilj. Uz Papu je

Krist pa će i njegova nauka jednom biti priznata kao ispravna. Neomoralisti kao Steiner i njegovi sumišljenici opravdavaju se, da Papa još nije osudio njihovo tumačenje »*Humanae vitae*«.

Ali što, ako jest?

Najprije: Carska se ne poriče niti blaže tumači nego kako je napisana. Dr Balić, član Kongregacije za nauku vjere, jednom mi je iz Rima pisao da Papa neće službeno osudititi kontestatore »*Humanae Vitae*« da ne bi nastala shizma, nego čeka da ih Duh Sveti prosvijetli i sami dođu do ispravna tumačenja i iskrene poslušnosti Papi. Tako su već učinili neki biskupi, pa i teolozi i mnogi svećenici i vjernici. Ali, ako Papa i nije službeno osudio kontestatore »*Humanae vitae*«, to je više puta privatno i neslužbeno izjavio, što on misli o novim naučiteljima u Crkvi, koji ne primaju nauku Crkve. Citirat ću nekoliko takvih Papinih navoda:

a) Papa je izdao encikliku »*Humanae vitae*« 25. VII 1968. Reagirale su gotovo sve nekatoličke novine, pa neke i katoličke a i mnogi kršćani, pa i svećenici i biskupi te neki kardinali i nazvali su Papu nazadnjakom i nehumanim čovjekom. Uza sve to Papa nije smalaksao. Nije uzmanjkala njegova vjera, za koju je Isus molio. Ostao je jak i odlučan. I nije popustio. Nakon 10 dana (4. VIII 1968.) Papa je reagirao u svome govoru u Castel Gandolfu i rekao: »Glas naše enciklike »*Humanae vitae*« imao je razne odjeke. Znamo da ih ima mnogo koji nisu pravo ocijenili našu nauku; pače ne mali broj joj se suprotstavio. Možemo na neki način razumjeti ovo neshvaćanje i ovu suprotnost. Naša riječ nije lagana i ne slaže se s običajem bračnih drugova koji se danas žalost sve to više širi. Mi hoćemo još prizvati u pamet, da pravilo koje smo dali, nije naše, nego je vlastitost same naravi i života, ljubavi i ljudskoga dostojanstva; a to znači da proizlazi iz samoga zakona Božjega. Nije to pravilo koje ne bi znalo sve sociološke okolnosti. To je samo pravilo, koje po sebi zahtijeva (esigente) i koje je strogo, pa i danas i uvijek valjano, koje zabranjuje uporabu sredstava koji s nakanom zapriječuju porođaj i koji ponižava čistoću i ljubav i zabranjuju svrhovitost bračnoga života«.

(Encyliche e Discorsi di Paulo VI. Roma, 1968. vol. XVI p. 371/472., Edizioni Paoline).

b) U govoru na Generalnoj audienciji u Rimu (25. VI 1969), gdje se redovito skupi i velik broj mladih bračnih drugova nakon vjenčanja Papa je izjavio: »Je li kršćanstvo ustanovljeno

za mekušce i za mlohavce u moralnoj savjesti. Mi se pitamo da li se među motivima prigovora podignutih u odnosu na encikliku »Humanae vitae« ne nalazi i ova potajna nakana: dokinuti teški zakon, da se život učini lakšim«. (Ibidem, vol. XVII p. 396).

Malo kasnije, opet na Generalnoj audenciji (9. 7. 1969.) Papa se ponovno osvrće na smalaksanost i lagodnost današnjice i potiče mlade zaručnike da ostanu vjerni Evanđelju i kršćanskom moralu. Govoreći o potcjenjivanju na koje nailazimo u današnjem svijetu, koje je u suprotnosti s unutarnjim zakonom, s moralom, Papa izričito i spominje one koji su ustali protiv »Humanae vitae«: Vide se, kaže Papa Pavao VI, kao primjer neka osporavanja u odnosima prema naravnom zakonu u našoj enciklici »Humanae vitae« (Cf. ib. vol. XIX p. 20).

Da ne tragamo po svim stranicama Papinih govora pogledajmo na njegov nedavni govor (koji sam slušao na radio Vatikanu) prigodom generalne audicije 24. XI 1971. upravljen baš primaljama: »Mi sami u enciklici »Humanae vitae« osjetili smo dužnost da upozorimo na neopoziva načela kršćanske moralke preporučujući učenjacima, liječnicima, specijalistima i svima koji s njima surađuju na ovom posebnom odjelu zdravstvenoga umijeća, da se nadahnjuju zdravim razumom i vjerom« (Sam Papa citira br. 24. i 27. »Humanae vitae«). Valjda najjači, iako uvijeno izražen Papin izraz u odnosu na »Humanae vitae« bio je onaj koji je izrekao na sjednici Ujedinjenih naroda 4. X 1965. **»Uvećati kruh, a ne umjetno umanjiti broj gostiju za stolom«.**

Ovo je program koji je velikom hrabrošću Pavao VI objavio svijetu, pa taman to bila i jedina rečenica za koju nije aplaudiran na skupštini. (Palestra del Clero, god. 1969. p. 67.). Jer umjetno umanjivanje blagovaoca za stolom protivi se Božjem i naravnom zakonu.

U ovome, sve istome smislu vrlo su značajne riječi Pavla VI izrečene na CELAM-u (Skup Južnoameričkih biskupa) u Bogoti. Tu smjera na izjave i intervente teologa i suvremenih pisaca, kojih je danas mnogo (pa i kod nas). Riječi su papine: »Teolozi mogu biti providnosni i vrijedni tumači vjere ako se i sami drže u granicama crkvenog učiteljstva koje je Krist ustanovio da bude čuvar po kreposti Duha Svetoga njegova poslanstva vječne Istine. Ali danas neki pribjegavaju sumnjivim doktrinalnim izjavama, a drugi si prisvajaju slobodu da izražavaju svoje vlastito mišljenje, kojemu

daju toliki auktoritet, koji oni više ili manje prikriveno osporavaju onima, koji po božanskom pravu imaju tu vrlo budnu i strašnu karizmu».

I ovi dozvoljavaju da u Crkvi svatko misli i vjeruje što hoće. Na taj način upadaju u takozvano slobodno ispitivanje, koje je porušilo jedinstvo same Crkve. I mijenjajući zakonitu slobodu moralne savijesti s knivo shvaćenom slobodom misli koja je često u zabludi, jer dovoljno ne poštuje prave religijske istine vjere. (Palestra del Clero god. 1968. p. 130, iz Osservatore Romano 26-27 augusta, god 1968).

Tko poslije ovoga promatranja ne uviđa da se tumačenje dr Steinera ne može slagati s naukom »*Humanae vitae*«, taj se stavlja u pogibelj da misli i vjeruje da se bračni život sastoji samo ili uglavnom u bračnim odnošajima; a to je očevidno neispravno (Palestra del Clero, god. 1968. p. 1300, Pietro Bongiovanni).

Da se u enciplici »*Humanae vitae*« radi o jednoj teškoj zadaći koja je izražena papinom enciklikom, sam Papa u spomenutom govoru u Castel Gandolfo blagim i pobudnim riječima pozivlje vjernike: »U tu svrhu svi smo pozvani da na ovaj problem gledamo u svjetlu, koji dolazi odozgo, a ne od našega umovanja, da se pouzdajemo u Boga koji jača i podržava volju ljudi«.

Papa izričito piše u enciklici: »Ne mislimo skrivati poteškoće koje su koji put baš teške i spojene sa žrtvama bračnih kršćanskih drugova; i za nje, kao i za sve, uska su vrata i tijesna koja vode u život (Mt 7, 14). Ali samo nada u budući život mora poticati njihovo putovanje ukoliko hrabro nastoje živjeti u mudrosti, pravednosti i pobožnosti u sadašnjem vremenu imajući na pameti da sve prolazi« (HV — 25).

Utinam convertantur etiam ii qui nos conturbant!

Fra Karlo NOLA

VANJSKA SVEČANOST SV. NIKOLE TAVELICA

Biskup dr Josip Salač nas je obavijestio da je Sv. Kongregacija za bogoštovlje za naše krajeve učinila iznimku od općih liturgijskih zakona (*Normae generales* n. 58) i dozvolita da prigodom vanjske svečanosti sv. Nikole, u nedjelju između 11. i 17. studenoga, može biti sv. Misa od sv. Nikole.